

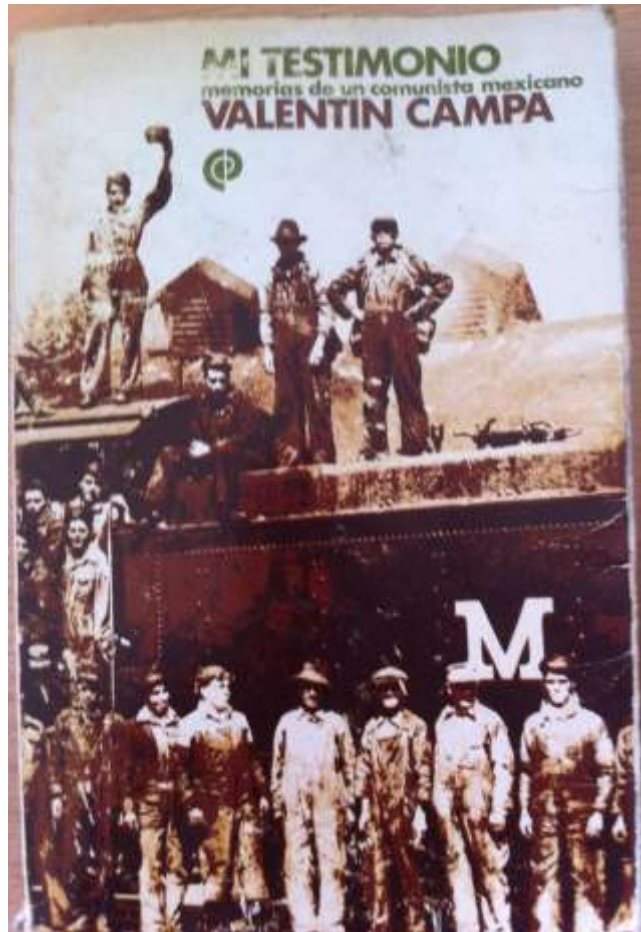
# Kommunistledare avslöjar mordförsök på Trotskij

## Innehåll

Introduktion .....	1
Campa "avslöjanden" .....	2
Campa berättar om komplotten att mörda Trotskij .....	5
Bilaga: Pierre Broué om Trotskij och Dieskommittén .....	11

## Introduktion

I sina memoarer (*Mi Testimonio*) avslöjade den mexikanske kommunistledaren Valentín Campa detaljer om hur man i det mexikanska kommunistpartiet, trots viss opposition, genomdrev ett beslut att försöka mörda Trotskij. Detta ledde till det attentat som i maj 1940 iscensattes under ledning av den världsberömde målaren David Álfaro Siqueiros.



I tidskriften *Intercontinental Press* volym 16 nr 48 (18 december 1978) publicerades en engelsk översättning av det relevanta kapitlet i Campas bok tillsammans med en kommentar av den amerikanske trotskisten Joseph Hansen (som 1940 fungerade som sekreterare och livvakt åt Trotskij). Dessa texter återges nedan i svensk översättning, kompletterade med ett utdrag ur Pierre Broués *Trotskij*-biografi om den s k Dieskommittén som både Valentín Campa och Hansen kommenterar.

Martin F 15/9 2017

## Campas ”avslöjanden”

### Joseph Hansen

Sedan Moskva rapporterade att Ramón Mercader avlidit i Havanna 18 oktober [1978] har inga fler nyheter om Trotskijs mördare kommit från källor i Kreml.

En företagsam korrespondent från dagstidningen *Uno Más Uno* i Mexiko City sade att kroppen hade kremerats och att man planerade att skicka askan till Sovjetunionen den 21 oktober. Om askan faktiskt skickades är för närvarande okänt. Lika okänt – om den skickades – är vilket mottagande den fick. Befann sig till exempel Brezjnev på flygplatsen för att ge Trotskijs mördares kvarlevor en officiell salut? Hölls en minneshögtid för denna Stalins elev som enligt rapporter dekorerats av diktatorn själv med ordern ”Sovjetunionens hjälte”? Inga svar har givits. Vad Kreml anbelangar har Mercader förvandlats till en ”ickeperson”.

Men det finns fortfarande vissa källor som kan ge detaljer om mordet på Trotskij. En av dem är Valentín Campa, en av de högsta ledarna i det mexikanska kommunistpartiet vid den tiden. I sina memoarer, som gavs ut förra sommaren, finns ett kapitel om mordet.<sup>1</sup>

Campas bok behandlar hans karriär i den mexikanska arbetarrörelsen. För honom utgjorde ”Fallet Trotskij” endast en incident, även om det var en viktig fråga, eftersom den medförde att han och hans nära kamrat, ordförande Hernán Laborde, uteslöts ur partiet.

Campas avslöjanden om Stalins konspiration att mörda Trotskij orsakade en sensation i stalinistiska kretsar, speciellt i Europa. Den 26 och 27 juli publicerade till exempel *l'Humanité*, det franska kommunistpartiets dagstidning, utförliga utdrag ur Campas bekännelse. En åtföljande ledare av Georges Fournial betonade vikten av Campas avslöjanden. I stora drag var dock fakta kända sedan tidigare, speciellt Stalins skuld.

Kontentan av Campas berättelse är att ett sändebud från Tredje internationalen uppmanade det mexikanska kommunistpartiets generalsekreterare, Hernán Laborde, att personligen delta i genomförandet av ett beslut att likvidera Trotskij. Laborde överlade med Campa och en annan av sina vänner, Rafael Carrillo. De tre kom fram till att det skulle vara ett grovt fel att döda Trotskij. Men Stalins representant vägrade att böja sig för deras argument. De beslöt att vädja till en högre instans. Därför åkte de tre med bil till New York och för att personligen vädja till Earl Browder, ledaren för det amerikanska kommunistpartiet, som nu har avlidit (1973). Browder sade att han höll med dem, att de inte skulle ha något mer att göra med ”representanten”, och att han skulle resa till Moskva för att ta upp frågan.

Detta är det enda nya väsentliga faktum som finns i Campas redogörelse. Det är viktigt, även om vi inte får veta vad som hände med Browder under hans resa, eftersom det tyder på att huvudkvarteret för Stalins hemliga polis i väst låg i New York City och att Browder arbetade med mordmaskinen i en topposition.

När det amerikanska kommunistpartiet kommer sig för att uppmärksamma Campas bok vore det bra om de tog upp frågan. Är rapporten om Browder en lögn? Om redogörelsen är korrekt, vilken var Browders roll i mordet på Trotskij? Finns det arrangemang som rörde det mexikanska kommunistpartiet och dess relationer till den sovjetiska politiska polisens hemliga högkvarter i New York fortfarande kvar under Brezjnev? När ändrades det?

Medan vi väntar på svar från ledningen för det amerikanska kommunistpartiet kan Campa visa sitt oberoende genom att avslöja fler detaljer om dessa arrangemang, som han uppenbarligen är bekant med.

---

<sup>1</sup> Se översättningen av kapitlet ur Campas bok nedan.

Man skulle kunna tro att Campa, som återupptogs som medlem av det mexikanska kommunistpartiet efter en fraktionsstrid som varade i omkring 19 år, nu rört sig mot trotskismen. Inget skulle kunna vara felaktigare. Campa är idag är en framskjuten figur i det mexikanska kommunistpartiet, men förblir vad han alltid varit sedan början av sin politiska karriär – en anhängare av stalinismen.

Samtidigt som Campa bekräftar Stalins skuld i mordet identifierar han inte ”Tredje internationalens sändebud”. Han namnger inte denna mystiska figur som fått i uppdrag att mobilisera det mexikanska kommunistpartiet för att likvidera Trotskij, och han tillhandahåller inga detaljer om honom. Hur visste Laborde och Campa att det var en Kreml-agent? Vad fick dem att tro att Earl Browder befann sig högre upp än honom och kunde få Stalin att ändra uppfattning?

Campas tystnad visar att han fortfarande skyddar en av Kremles hejdukar. Kort sagt räknar han sig fortfarande som del av den stalinistiska apparaten.

Några punkter av speciellt intresse:

\* Enligt Campa ansåg han vid den tiden att det skulle vara skadligt för Mexiko, för det mexikanska kommunistpartiet, för den kommunistiska världsrörelsen och för Sovjetunionen att ge Trotskij asyl. Han vidhåller den ståndpunkten och visar därmed att han fortfarande är emot politisk asylrätt.

\* Campa pekar på vad han anser skulle ha varit en riktig linje, den som praktiserades av det mexikanska kommunistpartiet. ”Så där fortsatte det, vi avslöjade Trotskijs förräderier”, som bestod i att ”spela Hitlers och Mussolinis spel mot Sovjetunionen”.

Här upprepar Campa anklagelserna från de ökända skenrättegångarna i Moskva. Han säger ingenting om de förhör som gjordes av undersökningskommissionen under ledning av den framstående pedagogen, professor John Dewey. Dessa hölls i Coyoacán 10-17 april 1937. Campa kan knappast klaga över att han inte kände till dem. De var en internationell sensation, för de visade att anklagelserna i Moskvarättegången var en väv av lögn och att offren, inklusive Trotskij, hans son Leo Sedov och de övriga svarandena, var oskyldiga. Varför tiger Campa fortfarande om detta? Uppenbarligen för att han inte vill att den nya generationens medlemmar i det mexikanska kommunistpartiet ska få veta hela sanningen.

\* Campa skryter över det mexikanska kommunistpartiets politiska framgångar före mordet på Trotskij. Dessa bestod i att avslöja Trotskijs ”förräderier” angående Hitler, Mussolini och den japanska kejsaren.

Han ägnar endast två stycken åt den stora framgång som Kreml inregistrerade när Stalin-Hitlerpakten undertecknades 23 augusti 1939, mumlande några fraser om den förvirring som detta skapade i partiets led.

Hur rättfärdigar Campa nu sin inställning till Trotskij, som förutsåg pakten och varnade världen för den ökande risken att Hitler skulle attackera Sovjetunionen vilket skulle leda till en världsbrand? Han försöker inte rättfärdiga sin ståndpunkt. Han försöker helt enkelt avfärda frågan.

Campa delar Stalins skuld för att ha hjälpt Hitler att förbereda sin invasion av Sovjetunionen – desto mer eftersom han vägrade att ens göra ett ”diskret” telefonsamtal för att varna Trotskij för komplotten mot hans liv.

\* Campa nämner att han deltog vid SUKP:s 20:e partikongress och att huvudrapporten gjorde honom upprymd. Han avstår från att nämna namnet på den som lämnade rapporten, Chrusjtjov, och han försummar att beskriva de Stalins brott som Chrusjtjov fördömde. Tror

Campa att han kan hoppa över detta? Är det så välkänt i världen idag, speciellt bland ungdomarna i det mexikanska kommunistpartiet, att han kan ignorera det? Eller är han bara ”diskret”?

\* \* \*

Campa anser att Cárdenas gjorde ett misstag när han beviljade Trotskij asyl: ”... Cárdenas lät sig påverkas av denna tendensiösa imperialistiska kampanj [som framställde Cárdenas som ett av Stalins redskap] och vid en viss punkt övertygades han om att det var tillrådligt att genomföra något som han ansåg vara en manöver som inbegrep att bevilja Leo Trotskij asyl i Mexiko.” Som motståndare till rätten till politisk asyl utesluter denna cyniska stalinistiska lakej möjligheten av att Cárdenas kan ha agerat i enlighet med den borgerliga demokratins principer.

Tre fakta som krossar Campas argument:

1. Trotskij anlände till Mexiko 9 januari 1937. Valet av detta datum kan inte tillskrivas vare sig Trotskij eller Cárdenas intriger. Det kom som ett resultat av Stalins jakt på Trotskij, som lyckades förmå den norska regeringen att avsluta den politiska asyl som den hade beviljat Lenins medarbetare i att leda bolsjevikerna till att gripa makten.
2. Oljeexproprieringen, som ledde till en stor imperialistisk kampanj mot Cárdenas-regeringen, genomfördes i mars 1938. Det var över ett år efter Trotskij ankomst. Var inte Cárdenas ganska klärvoajant om han planerade sin Trotskij-”manöver” så långt i förväg?
3. För att bevisa sin ”manöver”-tes måste Campa ta upp Trotskij ståndpunkt och visa att den var ett ”förräderi”.

Han första svårighet i detta är imperialisternas inställning till Trotskij. När oljeexproprieringen meddelades pekade delar av imperialistmedia ut Trotskij som ”hjärnan” bakom denna handling. Som de såg det, hade Trotskij tagits med i kretsen kring Cárdenas och skapat sig en ställning så att han kunde införa bolsjevismens program i den mexikanska regeringens politik. På så sätt blev den revolutionära ledaren i exil en av måltavlorna för reaktionära publikationer som *New York Daily News* och andra röster såsom Lindbergh och liknande. Hur förklarar Campa det?

En andra svårighet som Campa står inför, är det faktum att Trotskij stödde expropriationerna samtidigt som han förnekade allt ansvar för dem. Fakta i detta är otvetydiga.<sup>2</sup> Ändå är Campas läppar förseglade när det gäller detta.

\* \* \*

Ett av Campas viktigaste lögnar är att ”Trotskij samarbetade med Dieskommittén. ...”. Denna kommitté var en lagstiftande institution som USA:s representanthus hade inrättat. Dess syfte var att ägna sig åt häxjakt och förbereda reaktionära lagar. Detta ökända organ, som var grundligt hatat av arbetarrörelsen, bjöd in Trotskij att vittna.

Trotskij accepterade i enlighet med den bolsjevikiska principen att man skulle delta i parlamentarisk aktivitet för att bättre kunna avslöja det borgerliga parlamentets bedrägliga karaktär. Detta var Lenins inställning och Trotskij gjorde endast sin plikt när han agerade enligt den bolsjevikiska traditionen på detta område.

Den som ska fördömas är Campa som fortfarande förkastar den leninistiska ståndpunkten. Enligt Campas resonemang är parlament tvådelade; de har en reaktionär och en progressiv

<sup>2</sup> Se särskilt intervjun [Leo Trotskij slår tillbaka mot N.Y. Daily News förtal](#) från slutet av 1938

sida. Enligt hans sätt att tänka är det rätt av en leninist att delta i ett parlament och arbeta för att stärka en ”progressiv” kommitté och på så sätt bekämpa reaktionen på ett tilltalande sätt.

Hur är det med parlamentet som helhet? Lenins metod var att bekämpa denna institution som sådan. En revolutionär socialist är skyldig att utnyttja alla tillfällen som kan bidra till att främja detta mål.

Campas ståndpunkt är reformistisk. Dess mål är att lappa ihop defekter i parlamentet och på så sätt lindra kapitalismens sjukdomar. Konsekvensen blir att de som följer denna linje blir den borgerliga regeringens hjälpredor.

Detta är givetvis det mexikanska kommunistpartiets inställning idag.

I sitt försök att förvandla Trotskij till en av Dieskommitténs medlöpare, vänder Campa saker och ting upp och ner. Han avslöjar att han själv är en tänkbar medlöpare till borgarklassen i det parlamentära fältet.

Campa demonstrerar att lite har förändrats idet mexikanska kommunistpartiet sedan mordet på Trotskij. Det är fortfarande en viktig källa till stalinistisk förgiftning för vilket den radikaliserande ungdomen i Mexiko borde varnas.

## **Campa berättar om konspirationen att mörda Trotskij**

I boken har kapitlet rubriken ”El Caso Trotsky” (Fallet Trotskij)

\* \* \*



Valentín Campa

Världsimperialismen inledde en kampanj som var full av lögnar och förtal av Cárdenas [på grund av förstatligandet av oljan]. En av de lögnar som de imperialistiska talespersonerna, speciellt yankees och engelsmännen, framhärdade i att sprida internationellt, var att Cárdenas hade manipulerats av Stalin och att sovjetregeringen styrde Mexiko. I världsskala erkände general Cárdenas att de kommunistiska partiernas solidaritet med Mexiko var enastående och, som jag nämnt, gick så långt att han betygade de kommunistiska partierna i USA och Stor-

britannien sin tacksamhet. Andra progressiva krafter visade sin solidaritet med den mexikanska regeringen. Icke desto mindre lät sig Cárdenas påverkas av denna tendensiösa imperialistiska kampanj och vid en speciell tidpunkt blev han övertygad om att det vore klokt att genomföra något som han ansåg vara en manöver som inbegrep att bevilja Leo Trotskij asyl i Mexiko. Trotskij hade förvisats till Turkiet, sedan till Sverige<sup>3</sup> och sökte asyl i Mexiko. Diego Rivera var ledare för den trotskistiska Fjärde internationalen och ingrep i denna process.<sup>4</sup> General Francisco Mújica var en av dem som insisterade på denna manöver som en åtgärd för att motverka den kampanj som smädade Cárdenas som en av Stalins agenter. Trotskij landsteg i Mexiko 9 januari 1937.

Cárdenas gav order om ett specialtåg skulle föra Trotskij och hans följe från hamnen i Veracruz<sup>5</sup> till Mexiko City; och gav honom dessutom en bostad på Calle Viena nr 5 i Coyoacán.<sup>6</sup> Herr Narciso Bassols angrep åtgärderna våldsamt och betonade att det var en manöver som framkallats av mindervärdeskomplex och innebar en reträtt inför imperialismen som skulle visa sig vara skadlig för Mexiko.

### ***Kampanjen mot Trotskij***

Vi intensifierade vår kamp mot Trotskij, där ett av de första resultaten blev en konflikt mellan president Cárdenas och kommunistpartiet. CTM [fackförbundet], under ledning av Lombardo, kämpade hårt mot Trotskij, men utan att bryta med president Cárdenas. Således fortsatte vi med att avslöja Trotskijs förräderier. Senare blev vi varse vilken mani som styrde honom och fick honom att i desperation gå till vämjeliga ytterligheter. I slutet av 1936 inrättade representanthuset en kommitté, under ledning av en kongressman vid namn Dies, som utvecklades till den tidens McCarthy. Han var en rabiat antikommunist som förtalade kommunisterna och Sovjetunionen. Tillsammans med Charles Lindbergh, den välkända flygpiloten, och ett antal andra reaktionära amerikaner genomförde han en intensiv propaganda för att USA skulle gå med i Andra världskriget på Hitlers, Mussolinis och den japanska kejsarens sida mot Sovjetunionen. Dies organiserade ett antal offentliga förhör och bjöd in Trotskij och Diego Rivera till att framträda inför representanthuset i Washington.

Diego Rivera, ledare för Trotskijs Fjärde international, deltog i Dieskommitténs ultra-reaktionära antikommunistiska kampanj och spelade helt klart fascisternas spel och tjänade uppenbarligen imperialismens intressen. Trotskij hade även han fått en personlig inbjudan att framträda inför Dieskommittén; men eftersom han var mer intelligent, vägrade han framträda inför densamma.<sup>7</sup> Istället samarbetade han med uttalanden, artiklar och på andra sätt. Ny-trotskisterna förnekar att Trotskij samarbetade med Dieskommittén, men det finns vittnesmål av Trotskij själv som bekräftar detta. Trotskij förkunnade att han hade accepterat inbjudan ”för att hjälpa arbetarna att förstå stalinismens reaktionära historiska roll och bryta med den”. (*Cárdenas y la izquierda Mexicana*, Mexiko. Juan Pablos, Publisher, 1976 i fotnoten på sid

<sup>3</sup> Campa utelämnar Trotskijs vistelse i Frankrike. Dessutom vistades Trotskij aldrig i Sverige, utan i Norge.

<sup>4</sup> Campa påstår att Diego Rivera var ”generalsekreterare för den trotskistiska Fjärde internationalen”. (sid 89). Sanningen är att Rivera aldrig innehade en internationell befattning i Fjärde internationalen.

<sup>5</sup> Fel. Hamnen var Tampico.

<sup>6</sup> Den riktiga adressen var Avenida Londres 127; och bostaden tillhandahölls inte av regeringen utan av Frida Kahlo, den välkända mexikanska surrealistiska målaren.

<sup>7</sup> Campas fel vittnar om okunskap eller kanske avsiktlig förvrängning av sanningen. Trotskij accepterade inbjudan att framträda inför Dieskommittén, det var Dieskommittén som avbröt det hela. Dies insåg inte att Trotskijs vittnesmål skulle kunna få hans kommitté rasa samman och bidra till att försvara Sovjetunionen mot den amerikanska imperialismen. Någon som var ”intelligentare” än Dias lade in sitt veto mot att låta kongressmannen från Texas ge sig in i samma ring som Lenins medarbetare.

För Trotskijs åsikter i frågan, se indexrubrikerna ”Dies, Martin” och ”Dies Committee” i *Writings of Leon Trotsky* [1939-40], Pathfinder Press, Inc., New York (särskilt boks. 130-138).

180.) Trotskij's förklaring blev nödvändig eftersom Dieskommitténs fascistiska karaktär var välkänd.

I sin roll som ledare för Fjärde internationalen, samarbetade Diego Rivera helt med Dieskommitténs alla aktiviteter mot Sovjetunionen, mot det mexikanska kommunistpartiet och speciellt kamrat Hernán Laborde.

### ***En skadlig paroll***

Under kampanjen mot Trotskij höll kommunistpartiet ett möte i Arena Mexico 26 september 1938. Bland talarna fanns Carlos Rivera, den colombianska ledaren; Margarita Nelken, en kommunistisk deputerad från republiken Spanien; Jacques Giesa, kommunistisk deputerad i Frankrike; och Hernán Laborde, det mexikanska kommunistpartiets generalsekreterare.

Vid den analys av den internationella situationen som gjordes vid detta möte (som hölls strax innan andra världskriget bröt ut) avslöjades Trotskij: han var politiskt besegrad, vilket visades av att hans reaktionära överdrifter spelade Hitlers och Mussolinis spel mot Sovjetunionen.

Vid detta tillfälle skickade kamrat Laborde efter Rafael Carrillo och mig, båda medlemmar av centralkommitténs sekretariat, för att ta upp en ganska känslig fråga. Det rörde något som han fått sig berättat av en kamrat som visade sig vara en ackrediterad representant från Tredje kommunistiska internationalen. Denne person hade talat om ett beslut att likvidera Trotskij och krävde att han som partiets generalsekreterare personligen skulle medverka samt ett lämpligt team som skulle utföra likvideringen av Trotskij. Kamrat Laborde sade att det var en ganska känslig fråga, att kommunistpartiet ansåg att Trotskij var politiskt besegrad och att han behövde några dagar att ta ställning till frågan. Sändebudet från Tredje internationalen sade till honom att ingen annan fick veta något om denna affär eftersom det var strikt konfidentiellt.

Men Laborde beslöt att ta upp saken med oss två. Vi tre förstod fullständigt att det var ett mycket allvarligt och strikt hemligt problem. Vi analyserade problemet lugnt och noggrant. Efter den noggranna analys som frågan förtjänade kom vi till samma slutsats som vi upprepade gånger hade framfört: att Trotskij var politiskt besegrad, att hans inflytande uppgick till nästan ingenting och att vi dessutom avslöjade honom över hela världen. Att likvidera honom skulle å andra sidan resultera i svåra skador för det mexikanska kommunistpartiet och den revolutionära rörelsen i Mexiko, liksom det sovjetiska kommunistpartiet i Sovjetunionen och den internationella kommunistiska rörelsen i sin helhet. Vi beslöt därför att förslaget att likvidera Trotskij helt klart var ett allvarligt misstag. På grundval av denna åsikt meddelade Laborde sändebudet från Tredje internationalen vårt beslut. Sändebudet hotade honom; han sa att han var tvungen att ta konsekvenserna av sin inställning eftersom priset för disciplinbrott var mycket högt i Tredje internationalen. Laborde sade att vi handlade i enlighet med våra principer och att vi ansåg att tanken på att likvidera Trotskij var felaktig.

Med tanke på de hot som sändebudet från den Tredje internationalen riktade mot Laborde, tog vi upp frågan i sekretariatet och beslöt att resa till New York för att träffa Earl Browder, en medlem av Tredje internationalens exekutivkommitté. Vid första tillfället åkte vi till New York med bil och vi tre talade med Earl Browder. Vi gick in på hela problemet i detalj och, utan att begrunda saken alltför länge, sade han kategoriskt att han höll med oss. Han sa att vi hade rätt och varnade oss för att ha något mer att göra med sändebudet. Han skulle resa till Moskva och förklara problemet.

### ***Intrigen inleds***

Inom några veckor inträffade några mycket suspekta saker. Den Kommunistiska tredje internationalen skickade Vittorio Codovilla, en argentinare; Martinez, en venezuelan, och

några andra kamrater till Mexiko. De sa att de kommit för att arbeta med det mexikanska kommunistpartiet med tanke på den kritiska situationen det befann sig i. Sedan ingrep sändebuden direkt i det mexikanska KP:s alla affärer. De började med att anklaga Laborde och mig för att, enligt dem, ha följt en sektaristisk-opportunistisk linje. Opportunismen bestod i linjen ”enhet till varje pris” – den var faktiskt opportunistisk, men de intog en skenhelig hållning och hävdade att de inte kände till att denna linje hade påtvingats oss av den Kommunistiska internationalen trots vårt motstånd i juni 1937.

Resultatet blev ganska groteskt. En linje hade införts i Mexiko som norm, under internationalens disciplin och med Browders direkta ingripande, och nu anklagades vi för att vara opportunisterna när vi tillämpade den. På detta sätt började en hel kampanj av mycket oärliga aktiviteter, baserad på intriger, speciellt mot Laborde och mig. Laborde stängdes av från generalsekretariatet, jag från politbyrån och under ledning av Andreas Garcia Salgado bildades en så kallad kommission för att rensa partiledningen. Några år senare blev han en av regeringens trotjänare i fackföreningarna.

I denna atmosfär försökte jag fortsätta att delta i ledningens möten. Jag tog upp några punkter och visade med siffror och några väsentliga argument att general Cárdenas 1939 hade inlett en sväng åt höger. Jag pekade på departementet för småjordbruksegendomar [Pequeña Propiedad Agrícola] genom vilken jordreformen hade hållits tillbaka. Det bekräftades av statistiken som uppvisade en skarp nedgång i omfördelningen av jord under 1939 och 1940. Cárdenas införde ett författningsstridigt dekret som förbjöd de bankanställda att bilda fackföreningar. Hans inställning var helt uppenbart att hålla tillbaka massornas kamp i hela landet, särskilt förhindra arbetarnas strejker.

Jag visade med fakta och siffror att en byråkratisk nybourgeoisie höll på att växa fram inom Cárdenas regering med mycket större resurser än de som den byråkratiska bourgeoisien hade under Calles. I denna byråkratiska bourgeoisie ingick Maximino Ávila Camacho; Dámaso Cárdenas, presidentens bror; och tidigare Calles-anhängare som slutit upp bakom Cárdenas: Abelardo Rodríguez, Aarón Sáenz och andra. Denna byråkratiska bourgeoisie utövade ett dominerande inflytande inom regeringen och tippade över vågskålen till Manuel Avila Camachos fördel som republikens president, medan den naturliga processen i Mexiko visade att den demokratiska kandidaten borde vara general Mújica, även om han hade gjort det mycket svåra felet att stödja asyl för Trotskij i Mexiko.

Codovilla fann denna framställning intressant och bad mig färdigställa ett dokument om den ekonomiska, politiska och sociala processen i Mexiko under Cárdena-regeringens sista år. Jag dikterade materialet. Naturligtvis inträffade det en incident i samband med detta. I god tro hade jag alltid vidhållit att kategorin marxist-leninistisk inte borde utsträckas till att inkludera Stalin. Men internationellt var det redan praxis att tala om marxism-leninism-stalinism. Jag vägrade att göra det, samtidigt som jag uttryckte min beundran för Stalin och värdet av hans arbete. Jag sade att om jag var emot att upphöja honom till Marx' och Lenins kategori så var det på grund av att han, när allt kommer omkring, fortfarande levde och att den slutliga balansräkningen över de övriga drogs först efter deras död. När jag dikterade talade jag om marxist-leninist i relation till vissa ämnen; men kamraten som renskrev det på maskin lade till ”stalinist”. När jag protesterade sade hon till mig att hela världen sade marxism-leninism-stalinism. ”Kanske hela världen, men inte jag”, sade jag. Och jag strök stalinist. Originalen med de strukna orden användes som bevis att jag var en trotskist.

Codovilla hade en privat konversation med mig där han sade att han var imponerad av mitt bidrag om Cárdenas-regimens svängning. I en kommentar till krisen i det mexikanska kommunistpartiet antydde han att jag skulle bli en bra ersättare för Laborde. Jag förkastade denna insinuation och sade att han och andra hade vetskap om mina meningsskiljaktigheter



med Laborde, som var av andraplans- och taktisk natur, men att jag inte alls ville delta i sådana manövrer, att jag övervägde att återgå till att arbeta inom järnvägen och att jag intog denna ståndpunkt i enlighet med de normer för revolutionärt ärlighet som jag hade satt upp för mig själv. Codovilla blev arg. I detta ögonblick myntade han frasen: ”de sekteristiska opportunisterna Laborde och Campa”.

### **”Stalin är en skitstövel”**

Därefter kom den speciella kongress där vi uteslöts [ mars 1940]. Där stod jag upp och tillbakavisade anklagelserna mot oss. Laborde deltog inte på grund av, som han sade, att det uppenbart var en fars. Han var redan övertygad om att Stalin hade ett finger med i spelet när det gällde hela frågan om att likvidera Trotskij och att använda den Kommunistiska internationalen mot oss på grund det ställningstagande vi hade tagit. Han hade alltid haft höga tankar om Stalin, men nu ändrade han sig, eftersom detta var en mycket allvarlig sak. Upprörd över Stalins agerande gick han en gång så långt att han kallade honom för en ”skitstövel”. Betänkt vilken situation vi hamnat i. Så snart vi hade uteslutits belägrades vi av alla internationella nyhetsagenturer, speciellt de från USA. De ville ha uttalanden från oss, ty Trotskij hade skrivit en artikel där han antydde att vår uteslutning hade samband med Stalins avsikter gentemot honom. Trotskij skrev:

”Det som mest troligt hände är att GPU stötte på en del opposition bland kommunistpartiets ledare ... Var och en som är mot attentat mot Trotskij är givetvis – ’trotskist’”. (”Los Comunistas y el regimen de Cárdenas”. Lyle C Brown i *Revista de la Universidad de Mexico*. 9 maj 1971 sid 33)<sup>8</sup>

En del kamrater frågar mig om det inte i denna fas av det mexikanska kommunistpartiets allt djupare kris skulle ha varit bättre att gå till roten med problemet för att motverka krisen. 1940 övervägde vi inte ens detta. Den allmänna atmosfären i den internationella kommunistiska rörelsen var ovillkorlig disciplin under Tredje internationalen som dikterades av SUKP. Att ta upp åsiktsskillnader innebar uteslutning från den kommunistiska rörelsen med åtföljande fördömanden.

För att kunna föra en kampanj mot godtycklig dogmatism skulle vi ha varit tvungna att förklara sanningen om den tvångströja som vi hade påtvingats av ”enhet till varje pris”-politiken och den brutala inblandningen när det gällde frågan om att likvidera Trotskij. Laborde och jag vägrade att göra detta eftersom det andra världskriget hade inletts (augusti 1939).

Laborde och jag kom överens att inte begå samma allvarliga misstag som Trotskij hade gjort under trycket från Stalins obevekliga förföljelse. Fallet Trotskij skulle användas internationellt mot Sovjetunionen och mot det mexikanska kommunistpartiet. Vår situation var mycket svår, men vi måste vara diskreta. Vi kände stor ilska gentemot Rafael Carrillo som baktalade oss och betedde sig som ett rent svin, trots att han var väl insatt i sanningen när det gällde denna fråga. Lite senare visade han sig vara en avfälling från kommunismen.

Vi hade ännu inte uteslutits ur KP när Laborde och jag fick veta att Siqueiros höll på att organisera en grupp kamrater för att genomföra ett överfall mot Trotskijns hem, en aktion som de genomförde på ett mycket slarvigt sätt. I den dominikanska veckotidningen *Ahora!* dök det

<sup>8</sup> Det Trotskij-citat som Campa återger är från artikeln [Komintern och GPU](#) som dock skrevs först i augusti 1940 och publicerades (på engelska) i november samma år (dvs efter Trotskijns död) i tidskriften *Fourth International*. Den gavs samma månad ut under titeln ”La Comintern y la GPU” i den spanskspråkiga tidskriften *Cuarta Internacional*. Att som Campa se det som en aktuell kommentar i anslutning till utslutningarna över ett halvår tidigare är ett misstag. – Red

upp en intervju med Siqueiros under rubriken ”Siqueiros Narra Atentado Contra Trotsky” [Siqueiros berättar om attentat mot Trotskij], där David sade:<sup>9</sup>

”Stalin var oroad över att Trotskij från sin exil i Mexiko skulle kunna bli ett centrum för ytterligare en chauvinistisk rörelse som skulle försöka föra honom till makten i Sovjetunionen istället för Stalin. Så han beordrade en hög tjänsteman i NKVD, Leonid Eitingon, att planera Trotskijs fysiska eliminering och gav honom obegränsade resurser.

Men ledaren för de mexikanska kommunisterna, Laborde, visade sig vara ovillig att stödja denna våldsåtgärd och vägrade i praktiken att hjälpa till. Till slut *uteslöts Laborde och hans anhängare och partiet hamnade i våra händer*”.

Siqueiros vräkte ur sig uppgifter om denna politiska tragedi för vårt parti och för den internationella kommunistiska rörelsen.

Efter Siqueiros och hans teams misslyckade överfall mot Trotskijs hem, iscensattes en tredje variant. Ramón Mercader, som använde sig av pseudonymen Jacques Mornard, mördade Trotskij på eftermiddagen den 20 augusti 1940.

Precis som Laborde och jag hade förutsett, och som vi sagt till Browder i New York, utlöste likvideringen av Trotskij en kampanj av enorma proportioner mot det mexikanska kommunistpartiet, den internationella kommunistiska rörelsen och Sovjetunionen.

### **Kravet på självstyre och självständighet**

Vårt parti erkänner de värdefulla bidrag som det har fått från Kommunistiska internationalen och den viktiga roll som Sovjetunionen spelat på den internationella nivån i kampen mot yanke imperialismens benägenhet att utlösa ett tredje världskrig som skulle ha blivit katastrofal för hela mänskligheten. De mexikanska kommunisterna är mycket medvetna om detta, framförallt med tanke på den tragedi som utländska kamraters inblandning orsakade, i synnerhet processen som kulminerade i den felaktiga politiken ”enhet till varje pris” och sedan likvideringen av Trotskij. Därför håller de med stor kraft, tillsammans med vår internationalism, fast vid kravet på vårt partis självstyre och självständighet.

Kamrater i andra länder, som inte känner till dessa allvarliga fakta, förstår inte vår konsekventa inställning när det gäller partiets oberoende och självstyre inom den proletära internationalismens ramar.

Under årtionden intog Laborde och jag en fast hållning i motståndet mot det förtal som typer likt Rafael Carrillo och andra slungade mot oss. Vi kunde inte försvara oss, eftersom detta skulle ha skapat en mycket spänd politisk situation med tanke på att det andra världskriget redan hade börjat. Om vi hade försvarat oss själva skulle det ha inneburit att vi gjort Sovjetunionen, den internationella kommunistiska rörelsen och, speciellt, det mexikanska kommunistpartiet stor skada.

Laborde och jag sade att det var nödvändigt att redogöra för sanningen. Den nya generationen kommunister och revolutionärer behövde det för att ta dessa erfarenheter med i beräkningen och för att kunna handla på ett mer konsekvent och effektivt under striderna i vårt land.

Så snart som jag 1970 frigavs från fängelset började jag för kommunistpartiets centrala ledning framhålla behovet av att klargöra dessa historiska sanningar. Det fanns enighet om detta med förbehållet att vi måste invänta rätt ögonblick för att göra detta.

<sup>9</sup> Campa anger inte tidningsintervjuns datum. Är det samma intervju som publicerades 9 oktober 1972 i *Ahora!* under rubriken ”Siqueiros Narra Atentado Contra Trotsky” (S. berättar om attentat mot Trotskij)? Med allra största sannolikhet är det så – artikelrubriken och citatet överensstämmer med varandra. Hela denna intervju, med kommentarer av Joseph Hansen, återgavs i engelsk översättning i *Intercontinental Press* 13 november 1972. Den finns även i svensk översättning, se [Mexikansk målare erkänner mordförsök på Trotskij](#).

Laborde dog och jag genomförde plikten att förklara denna tragedi, övertygad om att när jag gjorde det skulle det bidra till att öka beslutsamheten och fastheten hos kommunisterna i mitt land och i andra länder.

## **Bilaga: Pierre Broué om Trotskij och Dieskommittén**

[ Sidhänvisningarna i det följande gäller den svenska upplagan av Broués, *Trotskyj – en biografi*. ]

Under ledning av Martin Dies, demokratisk medlem av representanthuset, hade den amerikanska kongressens utskott för ”oamerikansk verksamhet” inbjudit honom [Trotskyj] att lämna ett vittnesmål. Trots utskottsmedlemmarnas antikommunism var Trotskyj mån om att utnyttja denna tribun som hade stort inflytande och kunde nå en bred publik i USA. Han tackade ja till inbjudan men krävde att förhöret skulle äga rum i USA, vilket skulle göra det möjligt att förbereda det noggrant. Hans svar ledde till rasande reaktioner bland stalinisterna – trots att ledarna för kommunistpartiet också accepterat att vittna där ... [Broué, *Trotskyj*, s. 876]

...

Kampanjen mot Trotskyj [i Mexiko] intensifierades från detta datum [september 1938] och drevs framför allt av landsorganisationen CTM:s tidningar, månadstidningen *Futuro* och dagstidningen *El Popular*. Temat var givetvis Moskvarättegångarna. Trotskyj framställdes som ”förrädare mot folkets intressen” och ”fascismens medbrottsling”. Anklagelserna om samarbete med Tyskland räckte ändå inte för att isolera Trotskyj. En mer betydelsefull förevändning skulle Dieskommissionen bjuda på. De amerikanska kommunistledarna Earl Browder och William Z Foster hade efter den tysk-sovjetiska pakten instämts av kommissionen och försökte då rädda sig genom frenetiska attacker på Trotskyj, där han betecknats som demokratins fiende och sabotör av freden. Dies antog utmaningen direkt, telefonerade till Trotskyj för att bjuda in honom. Därefter skickade Dies ett telegram där han begärde ”en fullständig historieskrivning om stalinismen” och lovade att Trotskyj skulle få besvara anklagelserna från Browder och Foster.

Trotskyj och hans vänner rådslog. Deras slutsats var klar: Dieskommissionen, som var tillsatt av USA:s kongress, måste utnyttjas för att ”förklara stalinismens urartning för arbetarna och rikta ett slag mot Dies reaktionära politik”. Trotskyj krävde garantier: att få vittna i USA och tillgång till välförsedda bibliotek. Underhandlingarna avbröts när nyhetsbyrån United Press helt enkelt uppgav att Trotskyj skulle vittna om de latinamerikanska kommunistpartiernas syn på nationaliseringarna av oljan! Trotskyj kom genast med en dementi och USA:s konsul informerade honom om att han inte skulle beviljas visum.

Vad hade egentligen hänt? En del misstänkte att stalinisterna använt nyhetsbyrån, eller rent av kommissionen, där det fanns flera misstänkta personer, för en provokation. Sanningen är förmodligen mer prosaisk. Utrikesdepartementet bedömde Dies’ initiativ som oförsiktigt, ansåg det riskabelt att förse Trotskyj med en tribun av denna omfattning och hade bett Dies att ändra sig. Efter United Press’ telegram avbokade denne allt och meddelade att han skulle skicka sina egna förhørsledare till Trotskyj, på vilket denne svarade att han inte tänkte ta emot dem: frågan var avgjord.

I själva verket var det nu som kampanjen började. Från januari 1940 fördömdes Dies’ inbjudan och att Trotskyjs tackat ja av *Futuro*, som antydde att Trotskyj nu avslöjat sig som yankeemperialismens redskap. Den paraguayanske kommunisten Oscar Creydt Abelenda fick i uppdrag att i *Futuro* förklara hur den tidigare Gestapoagenten Trotskyj avskedats av dem på grund av sina nya kontakter med den nordamerikanska imperialismen via Dieskommissionen! [a.a., s.885-6]

## Lästips

### Mer om mordet på Trotskij, dess bakgrund och konsekvenser

Som bekant lyckades en spansk stalinist till slut nästla sig in hos Trotskij och mörda honom med hjälp av en ishacka.

*Böcker:* Julian Gorkin: [Mordet på Trotskij](#); Isaac Don Levine: [Mordet på Trotskij](#) och givetvis Isaac Deutscher: [Den förvisade profeten](#).

*Artiklar:* Sudoplatov: [Sovjetisk spionchef om mordet på Trotskij](#); Bertrand M Patenaude: [Mordet på Trotskij i ny litteratur](#); Teresa Pàmies: [Ramón Mercader – Slutfört uppdrag](#) och Alan Woods: [Leonardo Padura: Mannen som älskade hundar](#) (om en kubansk roman som handlar om Trotskij och hans mördare).

Se även den ovan nämnda intervjun med den mexikanske målaren David Alfaro Siqueiros, som ledde den väpnade attacken mot Trotskijs bostad: [Mexikansk målare erkänner mordförsök på Trotskij](#).